„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком и недељом на целом табаку, а уторком, на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Георгијевића на главној пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 116. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 29. ЈУЛА 1892. ГОДИНА XXVII.

ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ.

РЕЦИМО И МИ СВОЈУ.

III.

Ауторитет! Хм... који је то ђаво? Е, вала, сад је било нашему знању крај — и морадосмо прекинути ову писанију и потрчати у село, да нађемо ма кога, да нас поучи: какав је то белај. Јест, али где има међу радикалима тако паметних људи, да то разуму? Један вели: да то мора бити неко прекоморско звере, а други: да је то, сигурно, нешто за јело, дочим трећи каже, да је то нешто, што није ни мушко ни женско. И тако смо сада знали управо толико исто, колико и онда, кад потрчасмо да се известимо. Није било вајде, морадосмо скрушено сагнути главу и упитати једног „велеумског“ професора: шта је то, а он направио паметно лице, скупио обрве и рече нам, да је ту говор о људма и да је ауторитет онај човек, који или све зна, као нико други, или да је бар у једној струци тако усавршен, да кад што рекне, сви други пред њим морају сагнути главу, јер морају сами признати, да они оно — о чему је говор — ни из далека тако добро не разуму, као што то разуме он. — „А има ли и у политици ауторитета?“ запитасмо ми. — „Дабогме“, рече г. професор. „И у политици један зна боље, а други слабије; један је већи, а други мањи родољуб; неко жртвује и себе и све своје за срећу и напредак народа свога, а други, да се може жртвовати, тражи 70.000 форината и т. д. Разумете ли сад?“ — „Разумемо. Хвала вам, господине!“

Дакле, г. др. Полит тужи се, да радикали не ће да признају ауторитет, шта више, да они баш руше ауторитете. А који су то ауторитети? Та Боже мој, зар не знате? Па, др. Михаило Полит-Десанчић, др. Илија Вучетић, др. Стеван Малешевић, др. Младен Јојкић, др. Лаза Станојевић, па „чувени књижевник“ др. Милан Савић, па онда „отац“ Сергије Шакрак-Нинић, па г.г. професори Милан А. Јовановић, Младен Миловановић, Благоје Бранчић. па онда редактори: Никола Јоксимовић, Сима Пајић, Сава Бјелановић, вел. бележник Лаза Обреновић, па чак и мајстор Арса Пајевић — и т. д. и т. д., та ко би их све набројао, кад их има као печурака! Сума сумарум, у кратко речено: све, што је „браниклија“, то је „ауторитет“, то је пуно „премудрости“; а све, што је радикал, то је „глупо“ — макар што међу радикалима има и по гдекоји доктор и професор.

Но најглавнији ауторитет, „први међу првима“, као „орао међу јастребовима“, јесте — разуме се — др. Михаило Полит-Десанчић. О томе нема и не може бити сумње. И, дакле, ми радикали, да не признајемо ауторитет!? А како, болан, да га признајемо, кад нас је баш сам „феноменални ауторитет“ г. др. Михаило поучио: да не треба признавати ауторитет. Хо... хо!... Који ауторитет? Где? Када?

Ух!... Ала сте ви, радикали, у истини „глупи“! Зар већ заборависте на свог дичног великана, дра Светозара Милетића? То је за цело био ауторитет, каквог је ретко у којег народа, а који је признавао — изузев једну мајушну шачицу — цео српски народ. Па што уради г. др. Михаило Полит-Десанчић? Он не само да га је назвао тираном, он не само што није хтео признавати његов ауторитет, него је чак пошао да руши тај ауторитет у ступцима пок. „Народа“. Г. др. Полит знао је онда лепо грмети против „туторства једног човека над читавим народом“. Он рече, да је то „најопасније по живот једнога народа — — то је оно, што читаву снагу једног народа изједе, те страшну шупљину за собом оставља.“ Он се онда срдио, да „народ онако гласа, као што то један човек хоће“.

Молимо, то су рођене речи др. Михаила — а ако их је можда заборавио, нека каже, па ћемо га ми подсетити, где и кад је то написао. Може ли се, дакле, нама замерити, и рушимо ли ми тиме „ауторитет“, кад дословце изводимо оно, што нам је световао тако „феноменални ауторитет“ као што је др. Михаило? Он нас је сам поучавао, да се ни пошто не предајемо у власт једног човека и не слушамо његов ауторитет, а ми, истина, док нас је предводио Милетић, не хтедосмо га (Полита) послушати, но кад је Милетић престао да нас води — увидесмо да г. др. Полит има право, ми се баш покорисмо његовом „ауторитету“ и због тога не ћемо да се повињујемо ни његовом диктату а, богме, ни диктату његове котерије; јер кад не ћемо (по његовом сопственом напутку) да се повинујемо диктату главе, још се мање можемо повиновати диктату репова.

Ми смо вазда спремни да послушамо савет брата међу браћом а заповедника не требамо. За нас не егзистира ауторитет појединца, за нас је ауторитет мишљење це́лог народа, а при том за нас нема ни „финијег“ ни „нефинијег“ ни „површине“ ни „талога.“

*

Г. доктор Михаило Полит-Десанчић брани се да он није назвао народ „фукаром“ — али одмах вели ово: „Народ није фукара, али у народу **има фукаре и тај део народа** није позван да даје правац народу. (Ма баш мајсторски речено!) Тешко народу, кад се **талог** узмути па дође на површину.“ Дакле није „фукара“ а има „фукаре“ — чак, Боже прости, има и — „талога.“ Нека то ђаво разуме; ту би за цело опет требало „психо-патологије.“

Еле има „фукаре“ и „талога“ и то је опет само „један део“ народа. Ти „делови“ ужасно се плету по „феноменалном“ мозгу г. др. Михаила!

Г. доктор вели: да у народу српском не треба социјализма и ми му то бегенишемо, а бегенишемо због тога, јер, бар за сада, ми не осећамо, међу нама, велики притисак капитала и немамо раденичког пролетаријата. Па кад је тако, а то тврди сам г. др. Михаило — ко би онда могао бити та „фукара“, тај „талог“? Зар поштени ратар и занатлија српски, који у огромној маси има свој сопствени посед, плаћа од њега порез и према томе има право да суделује у свима народним пословима? ‚Erklären Sie mir Graf Oerindur, diesen Zwiespalt der Natur?!‘ Или има још која врста „фукаре“ и „талога“, за коју ми не знамо. Но у том случају, г. докторе, молимо да се са свим јасно изразите: ко је то? Знате, није свако „ауторитет“ и „велеум“, као што сте ви — па не може да разуме таке „мудро“ завијене реченице. А док нам то не разјасните, ми остајемо при тврдњи: да ви огромну масу народа српског, управо српски опанак, из којега се излегосмо ми сви, сматрате фукаром! Жалосно, за цело, г. докторе. Где вам је памет? Ви нисте „веле“ него „мало“-ум!

*

Сад би се морали још осврнути на неке ситнице у „феноменалној“ изјави г. др. Михаила. Он јесте и није за кикиндски програм. Српски народ би био „срећан“ да је тај програм прихватио, но г. доктор ипак није за тај програм. Има ли и мрвице разума у томе разглаголствију?

Г. доктор, онда, кад се требало борити против кикиндског програма био јадан, болестан. Хм.... ми знамо, да је био заљубљен и да је баш онда пошао да се жени. Но, ту нећемо да приговарамо г. доктору. Љубав је за цело нека врста болести. Кад замагли, мој брацо, главом — наопако. Ма да си најпаметнији и најчвршћи, баца те не одољивом снагом на колена и..... но, доста; не расправљамо овде о љубави.

И г. доктор — повукао се. „Било је славе доста.“ Но, дођоше ти немирни пријатељи и присилише (за цело: ужасно!) јадног доктора да се опет „морао“ латити вођства; наравно: кад је кикиндска бура сретно била одбијена и није било више опасности, да му даду у Вацу — квартира. Но, некваримо човеку весеље: prosit му — вођство. Нека се наужива. Прославиће њега братија у „Бранику“, „Новом Времену“, „Српском Гласу“, „Колу“, а ако устреба, још је у резерви и — „Српски Сион.“

Г. доктор говори нешто о „рђавом новинарском подузећу.“ Биће за цело, да мисли горе наглашене листове. Па шта би ту могли ми да приговарамо?

Г. доктор говори даље о неком „континуитету у политичкој борби.“ Хм.... истина, ми то право не разумемо; али биће за цело: жалење, што није продро кикиндски програм; биће метанисање пред Германом Анђелићем; биће не гласање приликом избора митрополита-патријарха (г. 1890.) а биће за цело и најновији пасивитет код избора за државни сабор. Но, па за цело да је то „дивни“ континуитет!

Г. доктор говори о „питању хлеба“ и о „поштеној заради.“ Питање хлеба! Ко је ту „политичку догму“ унео у наш народ? Зар они, који једва имају хлеба да живу — или они, који се возају у каруцама? А у погледу поштене зараде, немамо шта да приговарамо. Само примећујемо у пуној скромности: да онај, који хоће да буде народни вођа, не сме бити зависан ни у којем погледу, а камо ли од свог **политичког противника.**

Г. доктор још тога много прича. Но досадило нам је већ, а и ко би се баш на све освртао. Он упоређује радикале са грозним анархистом Равашолом, говори о динамиту и грди до зла Бога. На част му. Ако он има укус једие пиљарице, ми смо последњи, који можемо имати шта против тога. Шта више, ми ћемо му радо у томе признати ауторитет.

„Ведри се“ — вели г. доктор. За цело да се ведри. Народ све више и више упознаје какви су људи хтели да му се попну на грбачу; каквим људма је он поверавао своју судбину. Народ отвара очи полагано, али их ипак отвара и увиђа, да је његова будућност једино осигурана онда:

ЛИСТАК.

СТО И ЈЕДНА ПРИЧИЦА.*)

Скупљено по Босни, Херцеговини и Дубровнику.

1. — Једном донесе писмоноша Дон Франи Миличевићу, уреднику оног гнусног листа ‚Glasa Hercegovca‘, који излази у Мостару, писмо. Дон Фране га отвори и прочита: „Господине! Хрвати у Метковићу, ценећи ваше заслуге око ширења аустријско хрватске мисли у Босни и Херцеговини, шаљу вам један дар.“ — „Дар!“ викну он и погледа весело писмоношу. „Јест, реверендо“, одговори овај, „збиља, на пошти је дошао из Метковића један пртљаг.“ — Случајно баш тога дана (28 марта 1889.) излазио је 23. бр. његова листа, па дон Франо сав весео напише и у том броју донесе ову вест: „Радошћу јављамо (наравно, штампано је латиницом. — Прим.) да су врли Хрвати Метковчани нашему уреднику послали лепи дар, ценећи његове заслуге.“ А сутра дан весело, он главом, отрчи на пошту, да узме намењени пртљаг, па како је био изван себе од радости, оде с њиме до бискупа Буцоњића, да он први види тај дар. Кад имадоше шта и видети! Растворише прљаг, а у њему — печена мачка!

У идућем броју ‚Glasa Hercegovca‘ изишла је ова вест: „Погрешоо смо казали, да је онај дар намењен нашему уреднику. За цело су дародавци (sic!) погрешили адресу, с тога дар је предан на овдашњу полицију и власник га може узети.“ Јест, али кроз четири дана дође предстојнику Фоглару следећа кореспонденцкарта: „Велеможни, онај дар поделите слободно између свих поборника хрватске мисли.“ А Фоглар? Дао налог шпицловима, да траже по Мостару оне, који збијају оваку шалу, јер он је „био уверен“, да је то мајсторија Срба Мостараца. Читаоци ће питати: за што ово забележисмо? За то, јер „апостола“ (‚Hrvatska‘ бр. 175. од г. 1891.) хрватске мисли Дон Франу зову у Мостару „почасник ордена печене мачке“, па да би сваки Србин који похађа херцеговачку престоницу, знао, одакле му та декорација.

(Ово је истинити догађај. Забележили смо га по најпоузданијим изворима.)

* * *

2. — Једном у Дубровнику прохтело се ђацима да запевају коју српску песму. Момци, као момци одоше изван града, далеко од професорских очију и запеваше: „Радо иде Србин у војнике“. Сретне их неки римски поп, па ће се развикати: Несретници, знате ли још коју луђу песму да певате? — „Знамо“ хитро ће му одговорити један досетљиви ђак и започе: ‚Još Hrvatska nij' propala‘... Свештеник ошамарен, покуњи главу и оде.

(Примедба. Ово ми је причао г. Дон Иво Стојановић, римски свештеник а челик Србин. Ми забележисмо, не да се наругамо браћи Хрватима, већ да изнесемо још један доказ, да неки римски свештеници и нико други него они, сеју мржњу између Срба и Хрвата.)

* * *

3. — За време дубровачке републике сваког на смрт осуђенога довели би пред кнежев двор и ту би му се најпре пред народом и сакупљеном властелом прочитала осуда а он би морао захвалити се речма: „хвала вам, пресветла господо, што сте ме осудили, јер тиме пружате добар пример и осталим грађанима, да не почине злочин“. Једном осудише неког касапина и по обичају, пред смрт изведоше га да му читају осуду. Прочиташе је, али месар у место да се захвали, рече: „хвала вам пресветла господо, што сте ме на смрт осудили, али пошто ми после смрти ништа не можете учинити, а оно дођите редом сви један по један, да вас поштено ошамарим.

(Од тада је република овај обичај укинула.)

* * *

4. — Србина, римокатоличког свештеника Стојановића, позвао једном бискуп на одговорност, што је у римској цркви „дубровачку омладину“ позивао, да се осврне на земље св. Саве и да се угледа у дела св. Саве; позвао га и с тога, што његове проповеди дишу слободоумљем и Српством. Стојановић отишао и бискупу отшалио неколико ватрених, како он уме, па му на послетку одвали: „Монсињоре, што ми можете? Ви хоћете да у цркви не спомињем Српство. А где то стоји записано у канонима или другим црквеним одредбама? Свакако — ви хоћете и претите ми. Но, па шта ми можете нашкодити? Једино дигнути мису, а пошто ми мису, без каноничне погрешке, не можете дигнути — ја и овде пред вама дижем шешир и клечим молећи се богу, да брани, да спасе, да унапреди моје мило Српство“. И збиља свештеник клекну а бискуп обори очи.... јер и он је некад српски осећао, док није ставио митру на главу. (Ех, митра, митра, гули осећај, је ли Георгије Бранковићу? Ур.)

(Прим. Неколико дана после, овај исти Стојановић ватрено је бранио предлог омладине у „Дубровачкој штионици“, да Дубровник положи венац са српским тракама на лес Стефана Љубише пригодом преноса његових костију из Беча у Будву... али од тада врло ретко проповеда. Не даду му, а вели се, да је у ту забрану помешала прсте и политичка власт. Стојановића броје у Далмацији међу најученије и најобразованије људе. Књижев-

*) Озе пошалице неће излазити редом у сваком броју већ у размаку.

ако листом ступи у радикалну странку — странку демократа, као што је и он сам. И због тога се ведри, г. докторе.

*

Да завршимо. Нама се све чини, да г. доктор Михаило Полит-Десанчић, ако је икада имао памети, сад је за цело грдно излапио.

Можда ће нам се приговорити, за што се у оваком тону разговарамо са таквим „великаном“, као што је то др. Михаило Полит-Десанчић. Но, шта ћемо? Може ли се озбиљно разговарати са г. др. Михаилом Политом-Десанчићем? За цело да не може.

ИЗ СРБИЈЕ.

(Од нашег нарочитог извештача.)

Београд, 22. јула.

„Отпор“, прапорац напредњачки, пре неки дан је престао излазити. Шеф напредне странке, г. Милутин Гарашанин, заповедио је, и по његовој жељи, односно заповести, то је учињено. Ми смо га још за време његова излажења назвали органом земунских пиљарица, а тврдо смо убеђени, да смо имали и право. Овај је лист био јединствен у нашој журналистици, њему није било ништа свето ни узвишено. Једнако се бацао блатом на све, што је правом родољубу одиста свето и узвишено. Болан, није знао, да друге каљајући сам себи шкоди. Оно, што смо ми одавно поуздано знали, да он неће и не може бити дуга века, заиста и остварило се, потпуно се обистинило. —

Вајни синови наше љубљене отаџбине једнако на сва уста вичу на љубимце народне, на прваке у радикалној партији. Најгаднијим реч'ма грде и омаловажавају радикалну странку, и по њиховом „мудром“ мњењу предказују јој скорашњу пропаст њену. Но на свакоме се кораку обрукају, јер се сваком приликом доказује, да је радикална партија права народна, да је она једина партија у Србији, која искрено тежи за бољитак Србије и патничког али јуначког народа српског. Радикална влада не треба да се хвали, да се хваста својим делима; необорива факта сведоче, да је она за кратко време своје владавине учинила више, но обе друге укупно. За истинитост наших речи нека је доста ако споменемо само два-три родољубива а по државу врло корисна дела. Железницу је откупила из руку туђинаца, узела је у своје руке, те сад с њоме мудро и корисно управља. Данас чист приход не иде у џепове странаца, но остаје у држави. А новац је главна чињеница благостања. Па и монопол дувана и соли такође је узела од закупника Јевреја; данас она управља с тим, она данас бере отуда корист. До данас су људи код железница, код монопола соли и дувана све листом били страни, они су ту заслуживали грдне паре, а данас су та места попуњена нашим људима, грађанима Србије, који одатле имају лепу и поштену зараду своју. — Па зар под радикалима није знатно порастао углед Србије пред странцима? Метнимо руку на срце и признајмо да јесте. Да, ти људи, који данас управљају нашом милом отаџбином; да, ти људи, који су данас на државној крми; да, ти су људи прави родољуби, опробани борци, челик-карактери. А што тамо ваша мађарско-чивутска, па — на жалост — и нека српска штампа виче и псује данашњу владу, то ми разумемо. Њојзи не иде у рачун, што је данас код нас благостање; она би радо и драговољно ископала гроб, да сахрани све, што је српско. —

Наша престоница знатно, управ' џиновским корацима напредује. За неколико година постаће права светска варош. Сад се у велико калдрмишу и регулишу улице; на јесен ће добити трамваје и електрично осветлење. Водоводи су направљени и предати су већ промету. Дивне државне и приватне палате се зидају; па украшују се Топчидер и Калимегдан, који је, по својој лепоти и дивном положају, можда јединствен у Европи. Заиста, за неколико година ће се Србија поносити са својом престоницом, са својим дичним Београдом. —

Пре неки дан је откривен на најсвечанији начин споменик дичном Србину Хајдук-Вељку у Неготини. На тој реткој и узвишеној слави беше много света из разних крајева Србије. Скорим ће се подићи у Крушевцу диван споменик неустрашивим косовским борцима. Ти споменици ће вековима да сведоче, да је Србин благодаран и захвалан оним дичним синовима, који се борише против азијатских Турака и падоше „за крст часни и слободу златну“. —

2-ог августа отвориће се земаљска изложба у Врањи. Као што смо извештени, чине се велике припреме. Говоре, да ће и Њег. Вел. млади краљ присуствовати при отварању исте изложбе.

М. В. С.

Поглед по свету.

— „Obzor“ донео је ових дана вест: да пошто нису успели Румуни са својим меморандумом, да ће се у новембру у Бечу састати конференција Чеха, Хрвата, Срба, Словенаца, Словака, Русина, Румуна и Немаца, које потоње предводи др Луегер, да изради меморандум, који ће цару и краљу поднети депутација десеторице. Меморандум би имао садржати сва гравамина и потпуни програм како да се исте отклоне. У марту г. 1893. имала би се опет састати та конференција да саслуша извешће о успеху речене депутације. Имала би се за меморандум ангажовати и спољна штампа.

— Господин Хитрово, који је био руски посланик у Букурешту па је одande премештен у Лисабон, сад опет је премештен у Јапан. Ово је врло вешт дипломата и одушевљен Словенофил па га због тога швапски и мађарски чивути-новинари мрзе до зла Бога. Да могу они би га одмах предали Стамбулову да га обеси на танка вешала у авлији црне џамије у Софији. Но, како нам се чини могло би се догодити обратно. Хитрову подмеће гнусна софијска „Свобода“ да је он плаћао и потстрекавао бугарске емигранте да убију принца Фердинанда и Стамбулова. Баш је потребно великој Русији, да се таковим средствима бори против кепецке Бугарске, односно против моралних и умних кепеца какви су принц Фердинанд и Стамбулов.

— Гледстон се спрема да преузме ових дана владу. Прича се, да ће осим неких бивших министара ући у кабинет неки нови као: Labouchere, Asquith, Robertson и Hunter те се из тога види, да седи државник хоће да уведе у своје министарство младе и одушевљене снаге. Он је пријатељ и раденичком сталежу, што доказује околност да је поверио тајнику раденичког удружења Burt-у да потпомаже изјаву неповерења министарству Солзберијевом, која ће се поднети у парламенту. Шта више, мисле, да ће Гледстон г. Burt-у дати место у јавној управи.

Наш Мургул и његова славна дела.

II. Он па он.

Ти Сомборци су срећан, пресрећан народ! Нема ти срећније вароши од Сомбора, нити срећнијих становника од Сомбораца. Имају они нешто, што их напред креће, чиме се не може ни једна варош подичити, осим слободне краљевске вароши Сомбора. У њиховој средини налази се српски великан, српски педагог над педагозима, српски Мургул.

У Сомбору је „управитељ свију вероисповедних основних школа“ г. Н. Ђ. Вукичевић, али је он уједно и председник „школскога одбора“. Кад на пример управитељ основних школа — то је он — из ћефа само укори којега наставника или какву потчињену му личност, то онда председник школског одбора — то је он — потврди и похвали поступак управитеља основних школа — то је он. Госп. Н. Ђ. Вукичевић је и управитељ „више девојачке школе“. Кад управитељ више девојачке школе — то је он — учини какав гиксер, онда то председник школскога одбора — то је он — потпуно оправда поступак управитеља више девојачке школе — то је он — и увек услужни одбор одликује председника школског одбора — то је он — за ревносно заузимање око народне просвете. Г. Н Ђ. Вукичевић је професор српске учитељске школе, а уједно и њен „вековечити“ управитељ. Управитељ учитељске школе — то је он — ревносно брани професора Н Ђ. Вукичевића — то је он. Г. Н. Ђ. Вукичевић је главни школски референт, а осим тога је и редован члан школског савета. Ако се шта деси у српској учитељској школи против реда и дисциплине, онда управитељ учитељске школе — то је он — пропрати ту ствар школскоме савету онако, како он то већ само уме и зна. Школски савет пошаље ту ствар главном школском референту на „мнење“ — то је он — и најодлучнији члан школскога савета — то је он — потпомаже „мнење“ главнога школскога референта — то је он —, прогласи све за „сплетку“, па се онако реши, како је хтео управитељ српске учитељске школе — то је он. Он па он! Он је у свакој ствари судија сам себи. Он свакоме суди, а њему нико не суди. Све се збива онако, како он хоће и како он жели. Он осећа и схваћа ту своју свемогућност, па је свуда употребљава. Ево вам један пример на то! Једном је хтео приправник неки бегати од њега у Карлштат, а он му рече на то: „Куда ћеш? Од мене никуда побећи нећеш, јер и тамо сам ја господар; и оно је моја кућа. Где год се окренеш свуда сам ја!“ И јесте; он је свуда и на сваком месту, све, што се збива, са његовим знањем се збива и без њега се ништа не збива, што се збива.

Е, сад нека неко каже, да наш Мургул није мургуластији и од самога оригиналнога Мургула? Али узалуд сва оригиналност у мургулству, кад наш Мургул ипак за то нема толико званија, колико је имао романски Мургул Браћо Срби, ако Бога знате, ако душе имате, заузмите се за нашег Мургула, штета би било, да човек због „мале“ плате, толико кубури. Кажите нам за још које велико званије са још већом платом, па да га и тамо наместимо, да га сасвим баш изједначимо у свему и свачему са романским Мургулом!...

„Учитељ у друштву“.

(Одговор на расправу г. А. В.)

У „Извештају српске више дев. школе новосадске“ од о. г. има на првом месту једна окраћа расправа од г. А. В.; натпис јој је „Учитељ у друштву“, а писац исте доказује у њој нешто, што смо већ и прошле године чули са званичне стране. Ја не знам за што нису до сад учитељи обратили пажњу на ту расправу, али ме чекање на њихову реч не може задржати, да не одговорим тој расправи бар на поједине главније тачке њезине.

Језгро целе расправе своди се на то, да је садање друштвено стање наше скроз растројено, разривено, посвађано, чему је доста учитељ кумовао, односно у неким приликама носио барјак — он је био покретач тог стања, јер — као што вели г. А. В. — „учитељи су у много прилика мехови, који распирују страначке страсти“. После тако тешке оптужбе (која је у расправи изведена под фирмом „кажу“, „веле“ итд.) писац је — вели — рад, да пружи тиме повода, да и други о томе размишљају и бистре стање тога положаја. Те кад би се са свију страна — разуме се — тако мислило и писало: тиме би се тај положај (ваљда) „расветлио“, а по томе би се наравно „за рана“ упутило мишљење и рад овог важног друштвеног фактора (учитељства) на чисту стазу свог позива.“ Тако мисли бар г А. В., али уз то треба узети на знање, да то није никако меродавно мишљење, а још мање је правилно и досљедно; јер кад неко сам пискара по новинама, а овамо попује да су учитељи својим писањем по новинама допринели, да је наше друштвено стање скроз никакво, онда би се могло само рећи: „Врачу исцели се сам“, а после тога предузети какав пречи посао. Али ми нећемо за сад то радити, него ћемо да се задржимо још мало са г. А. В.

По писању те расправе морао би учитељ бити бар анђео, кад би хтео да брилира са онаким особинама, какве се тамо наводе, али пошто учитељ није анђео, већ обичан човек, то учитељ као такав не би смео бити тада члан црквене или политичне општине, где треба да многом и многом препредењаку истину у брк скреше; не би смео држати јавне говоре и у њима немилице штемпловати лаже и противе, не би смео по гдекојем попу сабити рогове, гдекојег натароша грабљивог пред народом изобличити и на његова прљава дела прстом упрети, не би смео јавно устати против неправде, лажи, сумњичења, прљавих намера појединих подлаца, не би смео бар ако нигде друго, а оно у „Застави“ писати; једном речи: учитељ не би смео бити по писању А. В. такав, какав је преко потребан у данашњим лажљивим приликама нашем народу, него би требао да пере шаке од свега и свачега (допушта му се, да продаје календаре), да се упиштољи и на свачији миг да има благ и љубак осмех и уста пуна воде, тако, да ако би на какву неправду хтео ма пући, опет да ћути, дрвено филозофишући: на што да се мешам, кад и онако ја нисам то у стању исправити. А из те улизичке флегме прелази се у неприродну укоченост, која ствара од човека све друго, само човека не, од учитеља све, само не правог учитеља, који треба да је с народом једна душа, једнак патник, веселник, родољуб, једном речи: да му буде све оно, што наш народ (у подоста општина) није сретан да има и у своме попу и у своме натарошу или другом којем члану интелигенције, која увек у друштвеном саобраћају на пушкомет бега даље од народа, кад јој исти не треба. Истина да писац А. В. признаје, да није баш са свим познат са тим приликама, али је имао прилике ипак да неки део од тога, што не ваља, види, а осим тога, да знатан број наших учитеља (па још вероисповедних) чује приговоре од наших и државних званичних личности. Боже мој, како то врло званично, статистички звучи. Ми знамо врло добро, колико су обавештене наше званичне личности о нашем учитељству и приликама, у којими исто живи. И верујте, да је то скоро тако, као што су обавештене о учитељству јеврејском, јер тек на онако преко колена преломљени суд не може се дати ништа, а она лањска осуда од стране епархијског школског одбора бачког тек не може се никако друкчије узети него као така. Пошто је и сама епархијска управа требала ћутом прећи преко своје срамоте да је за двадесет година доспела тек прошле године, да изда неки т. з. извештај, а не да још допусти, да се неко који је највише за тих 20 год. радио на бољитку општина и народа прикаже сада као највећи кривац свега што не ваља, и кад је већ та реч лане ујела за срце све учитељство, па и А. В., зар је требао ове годиве А. В. да пише таким начином о учитељу и положају му друштвеном, и да у писању своме прима све што чује за готов новац. Заиста ако неко нема посла каква треба, а он нека окреће палац преко палца, али нека не меће на хартију осећаје свога, по некад озлојеђеног, срца.

Мало после вели А. В. да учитељи треба да су у неком јавном послу, али не у „страначкој размирици“ и политици, јер то је било пре 20 година нужно а сад није, а међутим сад се и до неког „разочарања“ дошло. Ej, ej, како ли се то бада по помрчини. По речима А. В. није се учитељство требало никад мешати у таку јавну радњу, а мало за тим опет вели се, да смо се доста мешали онда кад смо требали у тој борби, а сад има други ко ће да се бори, а ми да се склонимо, па да се држимо своје куће и онако као преживели старци миримо и тишамо, и да проповедамо онаку науку, каква је нами неприродна и која се ни мало не слаже са позивом учитељевим, који треба да је увек у првим редовима тамо где се о нечем новијем а напреднијем ради, а не да још учитељ заглупљује свој народ сладећи му оно што је већ одвише бљутаво. У осталом сваки се рад сам препоручује, а то важи како код појединца тако и код странке, те појединој странци крив је само њен назадњачки дух и нико више, што је дотична у целом једном деценијуму преживела у свему један универзалан фијаско, који је за њу постао већ са свим нешто прилепчиво, а да је среће и још нечег, не би се ни трошило перо и мастило да око шта веће ни око шта, да се учитељство на уста А. В. приводи „въ тихое пристанище“ и „вѣчно спасеніе.“

Учитељство ако би било тако умртвљено као што му препоручује рецепт А. В, могло би себи бар постепено пре него што дође до издиханија, саставити какав згодан епиграм, ако већ не би хтело у скромности својој да изабере из Змајевих или Рајковићевих епиграма какав згодан за себе. А међутим док то не буде, ми хвалимо бога што смо оваки какви смо, а једном делу нашег „разривеног“ друштва морамо да величамо Змајевим речима: „Пакосни свете шуго међ створењем, саветом бијеш кад не мо'ш камењем.“

Надовезаћемо још ово: „Врло је занимљива студија, а особито за учитељство, о друштвеном положају учитељевом, али та студија захтева више мара да се обради, више познавања данашњег учитељства, а још уз све то захтева таког писца, коме мисао не завејава дух себичног странчарења, па још у назадном духу, а исто тако захтева се још и то да се писац никако не пење ни на каква виша гледишта, те да одатле дурбином износи главне делове тога живота у минијатури, а споредности у незграпном аугменту. Кад би се једном већ почело достојним начином писати о тој ствари, онда би заиста учитељство, без разлике на странке, брзо стекло много већих симпатија него што их има, а тиме би био омогућен велики напредак по учитељство, а досљедно томе и по школу, али пошто то појединци нису у стању извести, то би време било да се по-

---

ност целог Словенства а нарочито српску, па енглеску, француску и немачку мало ко знаде као он. Гласовити Енглез Артур Еванс изразио се о њему, да нема у целом римском клиру такових научењака.)

* * *

5. — Нешто се била наљутина руска царица Екатерина на Дубровник, што није хтео у руско-турском рату да помогне руску армију. Дубровчани су се плашили да то ураде, јер им је босански везир опет био на прагу. Царица Екатерина, пише сенату и запрети, да ће навалити на град. Властела пошаље у Петроград поклисара Рањину, да би ублажио царичин гњев. Али царица неће ни да прими поклисара, већ му, по ондашњем обичају, даде 500 руб с налогом, да одмах чисти из Русије. Рањина пак поврати јој 499 руб. а задржи један То још више разљути царицу, па нареди, да га доведу пред њу, и на њезино питање, за што тако поступа, одговори он: „Величанство, доста ми је једна рубља, да купим вашу слику, коју ћу чувати као најлепшу успомену, да сам видео царицу Словенства.“ Овај одговор допадне се царици, па му допусти, да одбрани држање Дубровчана, што он и учини и потпуно је увери: да Дубровник не може иначе поступати. — Исти Рањина био је права наказа од човека. Грбав, на једној нози шепав и разрок. Чим се поврати из Петрограда, попрети босански везир Дубровчанима, ако му не пошаљу извесну а страшно велику своту новаца, да ће уништити Дубровник. У таквој неприлици веће замоли Рањину, да оде у Сарајево и умири везира. Кад је везир опазио Рањину, насмехну се, па ће поругљиво казати: „Зар дубровачка господа не имадоше лепшу мумију од тебе, да је мени пошаљу?“ — „Имају, светли везире“, одговори Рањина, „али они мудро владају: паметнима шаљу паметне, добрима добре, лепима лепе, а какав си ти, добро је кад су ти и мене послали.“ Везиру се допадне тај одговор и он одустане од свог захтева. (По историји Скурле, стр. 24.)

Мали.

сле силног говора приступи једном остварењу учитељског удружења, како би удруженим силама крчили себи широка утрвена пута, а на том путу ваљало би соколовим оком припазити и таке појаве, као што је писање таких расправа у „Извештају више девојачке школе новосадске“. Јер верујте да се заиста ни мало не слаже, да учитељ из свога пера пусти у свет тако што, у чему се без икаквих ни стварних, ни нестварних доказа ваља дрвље и камење на највредније народне раднике. Г. А. В. ако је прожман потпуно духом учитељским, нека јасним оком погледа око себе, шта друга браћа мање вредна раде, па ће ме разумети, и да ће ми за право.

Т—ц.

ДОПИСИ.

Сомбор, јула. (Свршетак.) (Атак на српску читаоницу). Није Благојевић квалифициран ни као н. пр. г. Ђорђе Ђуришић садашњи велики бележник а пређе сенатор варошки, којега је посланик Дракулић јавно на сабору оптужио, да је велике злоупотребе чинио у војничкој струци, коју је он као сенатор имао и који због тога није тражио ни витешке ни законите сатисфакције; није Благојевић квалификован ни као н пр. Васа Бикар мл. варошки благајник, који је 30—40 јутара најбоље земље проточио на своје грло, па сад држи ђаке, да га они испомажу, који читаоници 5 година дугује и који је потписао изјаву само за то, да га г. Јустин Коњовић зове на салаш на част; није Благојевић квалификован ни као н. пр. Коста Максимовић велики вармеђски господин и црквено-општински перовођа, који у сред бела дана јавно средом пијаце, пијан, колица тура; није он квалифициран ни као н. пр. Петар Вукићевић први сенатор варошки и председник општине српске, који кад отвара скупштину обично овако вели: „пошто је ев овде число чланова довољно, то скупштину за проглашену отварујем“; и који читаоници 7 година пристојбе дугује. Није Благојевић ни тако квалификован као н. пр. Ђура Машаревић, бивши гвожђарски шегрт, па калфа, па компањон, а за тим лажјом и обманом народа, дошао и до општинског благајништва, садањи књижевник и уредник „Гнусника“ и — који читаоници 3 године дугује, који при избору посланика за једног кандидата кортешује а за другог гласа. Није Благојевић квалификован ни као н. пр. Јустин Коњовић, први богаташ и велепоседник српски у Сомбору и посланик народни, па ипак 6 година читаоници дугује, а тек сад потписује да неће долазити ни плаћати, а престао је долазити само за то, што није изабран за председника, за што пак није изабран, речено је у последњем допису моме; који при избору посланика чини као и његов брат Ђура. Није Благојевић квалификовав ни као н. пр. Никола Ђ. Вукићевић, пр. главни референат српски и т. д. који поред 5000 ф. годишњег прихода дугује читаоници 5 година и који је изјаву потписао, да неће долазити, али који кришом ипак долази у читаоницу, који се хвали највећом свешћу црквеном, али кад га моле за прилог на зидање цркве, он не да ни новчића и т. д. Није Благојевић квалификован ни као н. пр. др. Ст. Поповић варошки II. физик, за којим врло црни гласови иду, па ако се само један-два случаја испесу и рачуна потражи, могу га у положају да пољуљају, али за које он мисли, да нико не зна, и који је уједно и денунцијант и т. д. Није Благојевић квалификован ни као Ђока Михајловић, о чијој се прошлости свашта прича и који је дао 50 ф. мађ. даларди, а за српско певачко друштво још се није сетио ит.д. Др. Ст. Зако потписао је изјаву, да неће долазити, али за то ипак долази у читаоницу. Остали су потписали изјаву по наговору горе наведених.

Но за илустрацију да наведемо и неколико од потписаних редовних чланова са којима се Благојевић никако неда сравнити, а такови су н. пр. Бутковић Никола хрват. писарчић, који за цело не зна шта је потписао, јер у читаоницу ни онако није никад долазио, а укортешовали су га само да држи с њима, иначе има и о њему црних прича; Петар Бирвалски шегрт; Владица Гергуров позната пијаница, протераница, лажа, шпијун и мукташ, који је толико пута из јавних гостионица избациван, за које никад никакве сатисфакције није добио нити је тражио; Никола Милош Гавански вармеђаш, чанколиз, стари превртљивац, коме већ нико ништа не верује; Ђорђе Протић професор, који је две године лагао општину да је болестан, а он у ствари штудирао на бечком свеучилишту и т. д. Нова Стојачковић, древна пијаница и вечити ђак; Мита Ференчевић старац, који је потписао да неће долазити у читаоницу, па ипак најредовније долази и пре и после подне; Паја Бошко Вукићевић, управитељев син, који је са своје промућурности још из детињства познат, када га је на испиту отац прозвао да каже једну реч која се почиње са б, а он узвикнуо: шербл! После је учио 2 године I. разр. гимназије, па пошто се даље није могло, отишао је за шегрта, а кад је постао калфа онда га некако приме у трговачку школу, коју је уполак морао напустити и сад је прост клуподер; Ђока Пиља, познати лењштина и распикућа првога реди; Стеван Јовић суплент учитељ. школе, младо-древна пијаница, који с ђацима заједно лумпује и т. д. Велимир Чонић учитељ и уображена луда, који за цело не зна шта је потписао, јер је он највећма викао противу шкандала, што се у читаоници догађају а кад се томе стало на пут, он сад потписује да неће долазити; Жарко Поповић катихета Коњовачка слепа присталица; Козодеровић Сима, Ђуришићев рођак, иначе онај, што продаје лук и шаргарепу; Јовановић Мата лубеница, банкротирани трговац; осим ових 6 Коњовића, међу којима су 3 Јустинови синови а други од њега зависни; међу осталима су 10 занатлија који се изговарају да не знају шта су потписали и да ће потписе своје повући натраг, и т. д. и т. д. Из свега се пак види да Благојевић такове квалификације, као потписани на изјавама, никако нема и са тога гледишта он је заиста дисквалифициран; но сад долази оно друго, а то је, што господа потписивачи веле, да Благојевић по 2. §. устава не би смео ни члан читаонице бити. А шта тражи тај 2. §.? Ево шта: да је члан примерног владања, и да му је поштење, доброта и правичност његова осведочена. По њиховој тврдњи Благојевић тих својстава нема, па дакле он није поштен и т. д. А зашто? Е на то господа остају дужна одговор.

О овој ствари читаоница још није ништа решила, и не знам, шта ће она решити; али колико чујемо, ма шта скупштина решила, Благојевић неће ту ствар олако оставити, него ће дати прилику свој господи, који су изјаву потписали а међувремено свој потпис не повуку, да пред судом докажу, да Благојевић збиља није поштен.

Међутим нека је истој господи знано, да они читаоницу оваким својим поступком неће упропастити што им је жеља и намера, једно за то, што је читаоница била у много тежим приликама, па се одржала: друго, што ова господа ни до сада нису одржавала читаоницу, пошто су сви од реда дужни; а треће, та се господа врло смешним праве, кад они као врло незнатна мањина желе да се велика и огромна већина њима покорава; та у целом свету већина влада, само би наша мањина да господари, па кад им се то не да, а они онда „штрикају“. Видели смо њихово господарење у црквеној општини, па нисмо ради, да га још искусимо и у читаоници.

Тако ето стојимо са читаоницом и њезиним непријатељима. У осталом, нека спољни свет зна, да читаоница, и кад сва господа потписивачи отпадну, још ипак боље стоји, него што је икад до сад стојала и опстанку њеном никаква опасност не прети, што је свакако врло повољна околност.

О другим овдашњим одношајима други пут.

=

Србобран, 14. јула, У 79. броју „Браника“ цилитнуо се дописник његов одавде на срп. црквен певачку дружину и њезине чланове. Допис кипти од погрде и лажи. Смер реченога дописа је, да пред јавним мњењем оправда поступак овдашњег црквеног одбора, који је недавно забранио истој певачкој дружини, да не сме у цркви више појати. Те да би обратио пажњу моћних и силних, споменуо је и долазак патријархов у Сентомаш, па је овдашње учитеље, чланове истога друштва, узео на ништан и применуо певање двоје деце занатлија, у кафани за време патријархове службе на читаво пев. друштво, а с намером, да му подвали, како тобож није хтело да корпоративно суделује на литургији, коју је патријарх служио, ма да свако зна, ко је онда у Сентомашу био, да је гимназијски кор појао, те је искључена могућност да поје овдашње пев. друштво (које ни позвато није као корпорација од стране црквенога одбора, у којем седе тесногруде центрајске главе и њихов „виспреноумни“ дописник „Браника“.) — Каже он још, да певачком друштву не достаје црквена свест. Ваљада за то, што певачи остављају посведневно своје послове, од којих зарађују поштену корицу хлеба насушног и читаве јесени, зиме и пролећа по свакојаком времену на певање и у цркву долазе!? И 20 пута преко године поју и при укопима суделују!?

За тим подваљује жалосни дописник, да дружина троши и харчи друштвени иметак на вечере и „фрај“ пиће при забавама, што је гнусна лаж, јер певачи имају само то право (ако се неким правом назвати може) што имају бесплатан улазак на приређене забаве. Осим тога дружина суделује појањем при венчању чланова, при укопу у случају смрти члана и његових најближих сродника. Али види се највећа дописникова подлост онде, где наводи лажи, да пев. друштво троши новац на „излишне партајске излете.“ Какав је ово појам?! Нека нам разјасни смушени г. дописник, којој је политичкој партији припадао неумрли песник српске омладине — Бранко Радичевић (можда је и он радикалац био? кад пев. друштво сентомашко чини излет на Стражилово?!)

Из сваког пак реда, а и између редова у споменутом допису провирује најглавнији разлог, са којега је црквени одбор омрзнуо певачку дружину и забранио јој појање у цркви. Дописник признаје, да је пев. дружина од увек имала иметак свој, али неће да призна и јавно исповеди, да је баш он главом она филоксера, која тамани чокот пев. дружине, да је баш он главом онај трут, који је полизао био највише меда, које су вредне пчелице прикупиле. Он је тај са некима, који сачињавају данашњи црквени одбор и који су узели или жирирали на обвезницама, те помогли да се обезбеди стечени новац у износу 7—800 ф., а не мислише зар да треба вратити узајмљени новац ономе чији је, него га онако са „вишега гледишта“ утрошише на своје „родољубиве“ трбухе! Па како се пред судом дивно измотаваше исти људи? Тврдили су, да ово није оно исто старо певачко друштво, да су то два друштва, а сад, кад је олујина прешла а гром их поразио, те морају по одлуци судској да плате узајмљени новац, који су десетак година без камате уживали, е сад дај клеветај невину певачку дружину, издевај вредним члановима неприлична имена!

Исти тај дописник је онај „незнани делија“ што је пре три године клеветао овдашње млађе учитеље, и кад га је један од увређених због клевете и увреде части тужио поротном суду у Будимпешти, а он се сакрио као миш под скут уреднику „Браника“, који је плачним очима пред судом изјавио, да не може да нађе оригиналан допис и име дописниково?!

Вести из места и са стране.

Новосадско српско забавиште отпочиње нову школску 1892—3. годину 1. септембра о. г. по новом календару, а уписивање траје од наше велике Госпојине до почетног дана. Децу прима и уписује госпођа начелница Јулка Радовановићка, у својој кући сваки дан пре подне од 8—11 сати. При уписивању и после плаћа се по 50 новчића месечно од детета.

Српски учитељски конвикт у Новоме Саду, добио је накнадно 50 ф. као чист приход дилетантске представе, коју су за ову цел приредили г.г. учитељи горњо-ковиљски Кузман Стефановић и Коста Пешић. Даље су донели тасови црквени на ову цел и то: из Жабља 21 ф. 22 н., из Новог Сада (ченејска црква) 1 ф. 71 н., из Старе Паланке 9 ф. 48 н. Свима овим општинама и горњим приређивачима забаве изјављује се овим хвала.

Котарски предстојник Шајбл у Ст. Пазови свети се а не знамо управо зашто, пошто му је при последњим изборима пошло све онако, како је он хтео. Суспендовао је општ. оврховодитеља и испитаног бележника г. Саву Обрешког због тога, што **сумња** (!!!) да је он писао допис из Бешке у бр. 54. „Србобрана“. Уредништво „Србобрана“ међутим у бр. 58. залаже своју част да речени господин никада није дописивао „Србобрану“. Лепе прилике заиста у Троједници!

Завештање у корист нашег цара и краља Франца Јосифа. У Лаковићу прошле јесени умро је сељак Мартин Јеручек. Он је сво своје богаство оставио у насљедство садањем аустријском цару. Цело насљедство износило је суму од 5 форинти! Немотрећи на овако малену суму, заведено је у књиге царске благајне и ово завештање од 5 форината.

Убијен равнатељ финансије. Из Штајнамангер-а јављају да је тамо у суботу ноћу, кад се из кафане враћао кући, на сокаку убијен равнатељ финансије Лајош Кемењи. Убица распорио му трбух. Држи се, да је то починио из освете један отпуштен чиновник. Дакле не треба за таке случајеве да се иде у Цариград — догађа се то и у Угарској.

Нова варош тик границе Беча. Повела се расправа да се општине Донауфелд, Флорисдорф, Једлезе и Једлерсдорф споје у једну велику општину те да постану варош. И тако ће онда бити две вароши, једна уз другу ма да нису растављене водом као н. пр. Нови Сад и Петроварадин.

Руски гувернер и — Чивутин. Под овим натписом доноси „Pest. Lloyd“ ово: „Због своје енергије познати гувернер Нижњег Новгорода генерал Баранов, човек од несмиљене строгости но и од племените праведности издао је недавна ову дневну заповед:

„Данас умр'о је од колере у боници на друму лекар Јаков Иделзон. Покојник био је један од првих, који је највећом приправношћу дошао и Њижни Новгород да помаже болесницима. Са самопожртвовањем старао се за добро других, постао је сам жртва болести и морао је свој живот жртвовати за своје ближње. Он је доказао да је имао чисто христијанске осећаје, ма да је припадао вероисповести Мојсеовој. Ја ћу настојати да почастим успомену тога вреднога мужа, па ћу лично присуствовати његовом укопу, који ће бити 17. јула у 3 сахата после подне на гробљу одређеном за умрле од колере, тик бонице на друму“. Ето, поштовани колеге, новинари тројног савеза, осведочите се сад, да Руси не мрзе оне Чивуте, који су честити.

Самоубиство једне лепе девојке. Из Вел. Кикинде јављају да се тамо обесила Олга Шварц ћерка бившег полицијског чиновника Ђорђа Шварца, по свој прилици због несретне љубави. Ово је трећи члан те породице, који свршава самоубиством

Набава пушака. Румунска влада наручила је у аустријској фабрики пушака у Штајеру 105.000 пушака Манлихерове системе. 5000 је већ добила а осталих 100.000 добиће за 4 месеца. Иста влада замолила је аустро-угарску владу да јој прода барута, који се прави у државним фабрикама, јер веле, да је то, према учињеним покушајима ту недавно у Цариграду — најбољи барут.

Убиство на сокаку. Из Вел. Бечкерека јављају да је Љуба Давидовац убио на сокаку Раду Миланкова. Овај је стајао код својих кола и свађао се с Љубом а овај га ударио батином тако несретно по слепом оку да је одмах остао мртав. Љуба је онда на Раду превалио кола, да се помисли е се с колима превалио, па убио.

Породична драма. Један радник код државне железнице у Суботици, био је ових дана са женом изван куће, те су родитељи оставили једногодишњег синчића девојчици својој од 5 година. Док се је девојчица играла, допузио је мали до бурета с водом, пао у њега и пре него је сестрица доспела да га спасе, детенце се удавило. Бојећи се казне, похити девојчица у комору и обеси се о ексер. На срећу, дође у прави час мајка кући, опази још за времена несретау ћерку, те је ослободи и спасе. Дечак је био већ мртав.

Смрт од убода муве. „Linz. Volksbl.“ јавља 30. т. м. из Минцкирхена, да је тамошња једна сељачка кћи била на рамену убодена од муве. Ма да је раме одмах отекло, није се на то обазирала те је тек онда потражила савет од лечника, кад је већ отекла и десна страна прсију. Лечник изјавио је, да је може од смрти спасти једино ампутација десне руке, но она је међутим волела умрети те је и умрла.

Лицитације.

У Угарској.

Вршац. Земља под бр. 6705. гр. листа A II. 1—5 ред бр. парцеле 5616, 6321, 6579, 7760 и 7258 1/4 сесије у вредности 3104 ф., под III. 1—5 ред парцела 6055, 6561, 6662, 8018 и 8417 1/4 сесије у вр. 2167 ф., под IV. ред 1—5 парцела 3850, 6537, 7106, 7919 и 8160 1/8 у вр. 894 ф., под истим знаком и под бр. парцеле 5418 у вр. 259 ф. Даље под бр. парц. 7202 в у вр. 101 ф., под бр. 15617/а у вр. 171 ф, под бр. 10618 у вр. 1772 ф., под бр. 15883 22 ф., под бр. 16818 у вр. 17 ф. и под бр. (20929—20931) оранице и кућа под бр. 3254 у вр. 7181 ф. и под бр. 16409 оранице у вр. 13 ф, 22. августа у 10 с. пре п. у среском уреду.

Вршачки суд у општини Кустиљу имање под бр. 1843 грунтовнице лист A I. 1—5 ред 892/а 1291/а 2085 в 2358/а 7485 в у вр. 485 ф., 12. септембра у 9 с. пре п. код општинске куће.

Мокрин. Кућа са земљом под бр. 356 грунт. листа A I. 568 парц. и 1072 у вр. 2019 ф. септембра 15 у 10 с. пре п. код општинске куће.

Нови Сад. Кућа у рузмаринској улици под бр. 890 у вр. 3360 ф. 15. августа у 4 с. после п.

Кућа Ане Рошњак под бр. 402 у вр. 248 фор. 28 августа у 4 с п. п.

Кућа у аљмашком крају под бр. 2195 у вредн. 731 ф. 18. саптембра у 4 сата после подне.

Кућа у футошкој улици под бр. 620, 621, 652, 653 у вр. 33.600 ф. 2 октобра у 4 с. после п.

Кућа у ћурчинској улици под бр. 1786 у вр. 1315 ф. 2. окт. у 4 с. после п.

Кућа у аљмашком крају под бр. 235 у вредн. 3000 ф. 9. окт. у 4 с. после п.

Новије вести.

Праг. Државни тужилац у Кутенбергу подигао је оптужбу против народних посланика Ед. Грегр-а, Брзорад-а и Спинчића, због злочина буњења и то ради њихових говора у Немачком Броду. До сада је преслушано 20 особа. (Браво; они тамо у Цислитавији хоће да преотму лаворику господи у Угарској. Уредн.)

Париз. Дипломатски кругови потврђују да се генерал Боасдефре налази сада у Петрограду, да удеси споразум у погледу кретања француске и руске војске за случај рата. — Размирица са Занзибаром је изравнана.

Лизабон. Овдашња влада, уз приволу француске владе, поверила је заштиту својих држављана у Јапану француским консулима.

Рим. Клерикалци хтедоше овде демонстровати тиме, што би окитили на Пинћију налазећу се статуу Христофора Колумба. Приврженици владе дигоше се услед тога, и да није с места употребљена војска, било би дошло до грдних изгреда.

Лондон. Прича се, да је Китај протестовао против заузећа Памира руском војском (?). — Трговачки уговор између Русије и Немачке биће до скора потписан.

Цетиње. Данас је примљен потписани трговачки уговор између Србије и Црне Горе. Због тога је добио министар Ђорђевић велики крст ордена Данилова.

Буенос Ајрес. Из Боливије јављају да је у Кукविски букнула буна, коју је владина војска с места угушила.

Добијамо и саопштавамо ово:

СЛАВНОМ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ“
у Новом Саду.

Молимо да би у хатар истине следеће у ваш цењени лист уврстили:

У 111. броју „Заставе“ стоји у рубрици „Вести из места и са стране“ под нотицом: капелан Мештровић из међу осталога и ово: „бан није хтео примити депутацију Старчевићевих пришипетља, која је била дошла да и усмено Србе на најгаднији начин денунцира.“ То не стоји, јер задаћа депутације, која је пошла бану, није била да денунцира Србе, него је та депутација хтела потужити се против млитавости митровачке полиције и замолити, да се провокацијама учини крај, сад долазиле те провокације са једне или друге стране. Управо депутацији био је повод тај, што су се римо-католички свећеници тужили, да су били јавно инсултирани и због тога је била порасла огорченост међу римо-католичким становништвом, па смо се побојали, да не би који католик инсултирао православног свештеника, те би онда из тога тек настао прави вашар.

Код судбеног преслушања изјавили смо од речи до речи: да је тенденција наше притужбе та, да се учини крај изазивањима, ма с које стране дошле а изазивателима да се таково поступање строго забрани, ма били они вере и народности које му драго.

Ово јавно очитујемо тиме: да се тога начела и даље придржавамо.

Сад још молимо, славно уредништво, да би нам изволело казати име господина дописника, да би се с њим или с његовим рђавим информатором у ствари поразговорили.*)

У Митровици, 27. јула (8. августа) 1892.

Са поштовањем:

Стево Цајсбергер. **Никола Гамиршек.**

*) Ево, ми смо задовољили жељи господе, но име дописника не можемо им казати, јер се то противи нашим уредничким дужностима Ми би искрено желили, да се та размирица већ једном изгла̑ди, да се духови умире, па да се браћа и сагрђани без равлике вере и народности братск загрле и један другоме евентуалне увреде опросте. Та синови сте једне те исте вароши, у кратко браћа, па је ли лепо: да продужујете кавгу? Што је било, нека буде прошло; за будуће не треба да буде кавге него братске љубави.
Уредн

ПОЗИВ.

Ниже именовану браћу и сестре, који смо 1867. године свршили српску учитељску школу у Сомбору, и који смо дакле **пре 25 година дана** оспособљени за учитеље, односно учитељице народне, овим брацки умољавам, **да 10. (22.) августа о. г. неизоставно дођу у Сомбор, где ћемо 11. (23.) августа о. г.** заједнички — као духовна браћа и сестре, прославити нашу двадесетпетогодишњицу, по програму што ће га за ту прославу изабрани одбор у своје време издати.

1. Женске.

1. Анђелија удова Ракићка, сада у Сомбору.
2. Анка Јанковићева, сада у Новоме Саду.
3. Ема Горјанчевићева удата Петровићка, сада у Београду.
4. Јелка Борићка, сада у Стапару.
5. Милица удата Прица, сада у Глини.
6. Софија удова Јорговићка, сада у Сомбору.
7. Софија Лукићка, сада у Вршцу.
8. Софија Стефановићева-Којанова, сада у Кађу.

2. Мушки.

1. Авакум Травањ, сада у Турији.
2. Александар Вујић, сада у Панчеву.
3. Александар Кузмановић, сада у Земуну.
4. Вељко П. Петровић, сада у Земуну.
5. Вићентије Ајваз, сада у Срп. Крстуру.
6. Мита Нешковић, кр. жупанијски школски надзорник, сада у Беловару.
7. Ђура Коњовић, сада у Негославци.
8. Ђура Крајован, сада у Мокрину.
9. Илија Савић, сада у Мирковци.
10. Јован Вучанов, сада у Митровици.
11. Јован Жупански, сада у Старом Сивцу.
12. Јован Чупић, сада у Пачиру.
13. Јован Канурић, сада у Сомбору.
14. Јован Стојановић, сада у Сентомашу.
15. Лазар Удицки парох, сада у Сакули.
16. Милош Грујић, сада у Горњем Земуну.
17. Милош Летић, сада у Карловци.
18. Милош Павловић, бележник, сада у Сент-Мартону (чепел. острово).
19. Миша Стојановић, сада у Вршцу.
20. Ника Николић, сада у Великој Кикинди.
21. Прока Милошевић, парох, сада у Соколовцу.
22. Стева Арсеновић, сада у Сомбору.
23. Сима Крецулов, сада у Локу.

У пуној нади, да ћемо се реченога дана у Сомбору, где смо се већином у младом добу нашем и упознали, сви састати, јесам

у Земуну, 1. августа п. н. 1892.

Вама свима искрени садруг

Вељко П. Петровић
учитељ.

РЕД ПЛОВИДБЕ
пароброда кр. угар. државне жељезнице
од 18. фебруара (1. марта) 1892.

ДОЛЕ:

Полази из Вуковара са жељ. стан. 4 с. 30 м. у јутро.
„ „ Вуковара вароши . . . . 5 с.
„ „ Букина . . . . . 5 с. 30 м.
„ „ Паланке . . . . . 7 с.
„ „ Черевића . . . . . 8 с.
Стиже у Нови Сад . . . . . после 9 с. у јутру.

ГОРЕ:

Полази из Новог Сада . . . . 1 с. после подне.
„ „ Черевића . . . . после 2 с.
„ „ Паланке . . . . . 4 с.
„ „ Букина . . . . . 6 с.
Стиже у Вуковар у варош . . . . . 7 с.
Стиже у Вуковар на жељ. стан. . 7 с. 30 м. у вече.
Пароброд иде сваки дан.

РЕД ПЛОВИДБЕ
путничких пароброда I. ц. кр. повлашт. дунавског паробродског друштва
важи од 1. маја 1892. до даље наредбе.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: сваки дан у 6 сах. 20 мин. у вече.

Из Новог Сада у Земун, Београд, Оршаву: сваки дан у 6 сах. 20 мин. у вече.

Из Новог Сада у Рушчук, Браилу, Галац: средом, петком и недељом у 6 сах. 20 мин. у вече.

Из Новог Сада у Будимпешту: сваки дан у 5 сати из јутра.

АГЕНЦИЈА.

ЛОКАЛНИ ПАРОБРОД.

Из Каменице стиже у Нови Сад у 4, 6, 8 и 3/4 10 сати пре подне, и у 2, 4 и 7 сати после подне.

Из Новог Сада полази за Каменицу у 5, 7, 9, и 11 сати пре подне и у 3, 5 и 1/2 8 сати после подне.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА
ВАЖИ ОД 1. МАЈА 1892. ГОД.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	Станице		Муљавити влак (Orient-Expreß)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	2.25	2.35	7.35	9.50	—
175	Субатица	„	5.46	6.26	1.46	5.20	—
	Шандор	„		—	—	—	—
	Верушић	„		—	—	—	—
193	Чантавир	„		—	2.11	6.12	—
	Зобнатица	„		—	—	—	—
207	Топола	„		6.59	2.34	6.44	—
	К. Хеђеш	„		—	—	—	—
223	Х. Фекетехеђ	„		7.16	2.56	7.16	—
234	Врбас-Кула	„		7.30	3.16	7.42	—
248	Стари Кер	„		7.46	3.34	8.09	—
	К. Алпар	„		—	—	—	—
260	Кисач	„		8.00	3.51	8.32	—
276	Нови Сад	„	7.34	8.23	4.19	9.15	—
279	Петроварадин гр.	„		—	4.25	9.28	—
281	Петроварадин	„		8.28	4.32	9.32	—
286	Карловци	„		8.39	4.41	9.47	—
296	Чортановци	„		—	4.59	10.09	—
300	Бешка	„		8.56	5.07	10.20	—
310	Инђија	„		9.07	5.21	10.38	—
318	Стара Пазуа	„		9.17	5.38	11.00	—
326	Нова Пазуа	„		—	5.50	11.15	—
332	Батајница	„		—	6.01	11.28	—
347	Земун	„	8.50	9.47	6.21	11.56	—
359	Београд	„	9.00	10.05	7.15	12.30	—

(Муљавити влак: сваког уторника и петка)

Из Београда за Будимпешту:

Километара	Станице		Муљавити влак (Orient-Expreß)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	3.02	5.22	8.00	2.35	—
12	Земун	„	3.12	6.02	9.00	3.08	—
27	Батајница	„		—	9.19	3.40	—
34	Нова Пазуа	„		—	9.30	3.55	—
41	Стара Пазуа	„		6.33	9.48	4.12	—
49	Инђија	„		6.46	10.01	4.43	—
60	Бешка	„		6.57	10.19	5.08	—
64	Чортановци	„		—	10.27	5.18	—
78	Карловци	„		7.14	10.46	5.42	—
78	Петроварадин	„		—	10.56	5.55	—
81	Петроварадин гр.	„		7.25	11.02	6.03	—
83	Нови Сад	„	4.39	7.37	11.16	6.38	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.19	—
	К. Алпар	„		—	—	—	—
112	Стари Кер	„		8.08	11.55	7.45	—
125	Врбас-Кула	„		8.23	12.18	8.17	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.35	12.36	8.40	—
	К. Хеђеш	„		—	—	—	—
152	Топола	„		8.52	1.02	9.15	—
	Зобнатица	„		—	—	—	—
166	Чантавир	„		—	1.21	9.42	—
	Верушић	„		—	—	—	—
	Шандор	„		—	—	—	—
185	Субатица	стиже	6.34	9.41	2.25	11.00	—
359	Будимпешта	стиже	9.40	1.10	7.35	6.55	—

(Муљавити влак: сваке среде и суботе)

НАПОМЕНА. Црним словима штампани сати и минутизначе ноћно доба и то од 6 сати у вече до 5 сати 59 минута ујутру.

ОГЛАСИ.

408 СТЕЧАЈ. 2—3

Скупштинским закључком од 20. јула о. г. расписује се овим стечај на упражњено учитељичино место на троразредној женској основној школи.

Плата је учитељици 300 ф., 5 хвати дрва, слободан стан, састојећи се из две собе и кухиње.

Учитељици у дужност спада:

а) прописане предмете у школи предавати;

б) ученице у женском раду настављати; црквеном појању, по пропису, обучавати, присуствовати са ученицама при сваком богослужењу и пофторну школу држати.

Која жели ово место заузети, има своју инструирану молбеницу, са доказима и сведоџбама до 1. септембра, овамо припослати. Наступање службе од 1. октобра т. г.

Из седнице срп. прав. црквене општине у Черевићу 20. јула 1892.

Перовођа: **Пет. Ј. Шевић** с. р. Председник: **Ђока Савић** с. р.

За моју шпецерајску радњу потребујем једног

СПОМОЋНИКА

који је добар детајлиста а вичан српском, немачком и мађарском језику. Ступање одма.

Тоша Арсенијевић,
404 2—2 у Панчеву.

СТЕЧАЈ.

Из стипендијске закладе **бароница Ефимије Јовићке** отвара се стечај на два места. Једно је за ученике ниже гимназије и реалке или грађанске школе, са годишњом стипендијом од **250** фор. А друго је за слушаоце више гимназије и реалке, учитељске школе или трговачке и средње занатлијске школе, која стипендија износи **350** форината годишње.

Рок искању траје до 14. (26.) августа о. г. закључно. Само ће се оне молбе узети у обзир, које дотле стигну.

Молиоци треба да приложе ове исправе уз молбу: 1. крштено писмо, за доказ да су Срби православне вере; 2. школску сведоџбу од последњег течаја; 3 лекарску сведоџбу о здрављу; 4. сведоџбу сиромашног стања, као и о моралном владању.

Питомци морају слушати науку и изабрану струку на јавним заводима у земљама св. Стеванове круне. **По закладном уставу и вољи основачице првенство на стипендију имају они, који су родом из Старог Бечеја, ако им је општа оцена бар добра.** Тек ако ових не буде, онда — по реду способности — долазе у обзир и други ученици, који су православни Срби а из земаља св. Стеванове круне.

Ни један питомац не сме уживати још коју стипендију у исто време.

Из црквено-одборске седнице српске православне општине у Старом Бечеју 25. јула (6. августа) 1892.

Јован Михајловић, перовођа. **Ђорђе Петковић,** потпредседник.
408 1—3

Стечај.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на четвороразредној мешовитој верозаконској школи у Вел. Средишту.

Годишња је плата учитељу: 360 фор. а. вр. 40 ф. за држање повторне школе 10 ф. у име перовођства, 6 катастралних ланаца ораће земље, 1/2 ланца пољске баште, на које имаде државне порезе и еквивалет плаћати, 4 фата дрва, у природи слободан стан са две собе, кујном шпајзом, шупом, подрумом, шталом и пространом од авлије одељеном баштом.

Учитељ ће бити дужан у цркви појати, децу у појању обучавати повторну школу држати, такођер у седницама црквено-школским перо водити, као и остале бележничке писмене дужности вршити, у колико би толико музикалне способности имао, да би одраслију младеж у ноталном црквеном и народном појању и певању обучавати могао, за ту цел имаће засебно од црквене благајне годишњу награду од 60 ф. и то све дотле докле те дужности испуњавао буде, без да је општина исту последњу награду вечито давати приморана.

Компетенти имају своје молбенице, са нужним сведоџбама а особито са сведоџбом да је испит из мађарског језика положио снабдевене, до 15. августа 1892. год црквено-школском одбору поднети.

Првенство имају они учитељи који се лично преставе црквено-школском одбору.

Из седнице Вел. Средишког цркве-школског одбора држане 12. јула 1892.

379 2—3 **Црквено-школски одбор.**

390 **Стечај.** 3—3

Српско-Арадачка црквена општина овим расписује стечај на једно учитељско место, овдашње српске народне вероисповедне школе.

Плата је 400 фор. годишње, 34 фор. за школску послугу, 15 фор. писарни прибор, слободан стан и зимни огрев.

Изабрани дужан ће бити у додељеним му разредима све школ. уредбом прописане предмете предавати, повторну школу држати и у цркви при сваком богослужењу појати.

Првенство имају они, који се лично представе.

Рок стечају је до 15 (27.) августа. Молбенице нека се шаљу на ову срп. црквену општину.

У Срп. Арадцу 29. јуна 1892.

Владимир Стефановић, перовођа. **Тима Тошић,** председник.

Уписивање ученика у троразредну вишу
ТРГОВАЧКУ ШКОЛУ
здружену с кр. великом реалком у Земуну, предузеће се 1. (13.) 2. (14.) и 3. (15.) септембра ове год.

Ко жели да буде примљен у ову школу, мора да је свршио 4 разреда реалке, гимназије или реалне гимназије, а могу се примити и ученици, који немају споменутих школа, на основу пријамног испита, где морају показати знање потребито за напредак у трговачким наукама. Науковна је основа иста као и у осталим академијама по монархији, уз наставни се српско-хрватски језик посвећује особита пажња перфектном познавању немачког језика. Ко сврши ову школу, имаде сва права на јавне и државне службе, на које и абитуријенат средњих школа, а поред тога и право, да буде једногодишњи добровољац. Школарина је на семестар 6 фор.

Поближе обавештава

РАВНАТЕЉСТВО
трговачке више школе, здружене с кр.
389 3—3 великом реалком у Земуну.

ОГЛАС.

Српској црквеној општини новосадској треба 60—80 фати тврдих дрва за огрев. Ко има на продају, нека поднесе писмене понуде са означењем цене — потписаноме одбору.

ЦРКВЕНИ ОДБОР
српске православне црквено-школске
398 2—3 општине новосадске.

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ДИМ. В. ЈОАНОВИЋА
410 У БЕЛОЈ ЦРКВИ 1—3
потребује једног млађег спомоћника, који може одма или за 14 дана у радњу ступити.

СПЕЦЕРАЈСКА, ГВОЖЂАРСКА
И МЕШОВИТЕ РОБЕ ТРГОВИНА
КОСТЕ МИХАЈЛОВИЋА
411 У ЖАБЉУ 1—2
потребује одма једног млађег спомоћника и једног шегрта.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ГЕОРГА МАРИШЕСКО
У ИЛАНЦИ
409 1—2
потребује два шегрта који српски и немачки говоре.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА
РАДИВОЈЕВИЋ И НИЋИН
400 У Т. БЕЧЕЈУ 3—3
потребује два добра спомоћника, који осим српски говоре и мађарски.
Ступити могу одма.

Спецерајска и мешовите робе трговина
С. НЕНАДОВИЋА
396 У ИНЂИЈИ 3—3
потребује једног млађег момка, који говори немачки и мађарски.
Ступити може одма.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
МИТЕ ПОПОВИЋА
У МЕЛЕНЦИ
потребује једног спомоћника **за мануфактурну струку,** који је вешт продавац и бар 2—3 године сервира. У понуди имају назначити кад може ступити 401 2—2

ДУЋАН
у дунавској улици кућа број 11—12. (нов број 7.) издаје се под најам од 1. септембра ове године.

ЧОКИЋ.
392 3—3

ЗАКУПНИ ОГЛАС.

Кућа у Тителу, (бивше трговачке радње породице Крестић) са многим просторијама за трговину. Осим тога више магазина за житну радњу, шталама, шупама и великим двориштем на главној пијаци. Издаје подписата власница од 1. новембра 1892. под закуп. Ближе извешће у Новом Саду, у кући Марка П. Шилића код саборне цркве.

399 2—3 **Марија Крестић.**

НАЈБОЉИ КОЊАК
ПРОИЗВАЂА
ПРВА АЛФЕЛДСКА КОЊАК-ФАБРИКА
ФРАНЦ ХАЛАС И ДР. У КЕЧКЕМЕТУ.
ОСОБИТО СЕ ПРЕПОРУЧУЈЕ: МЕДИЦИНАЛАН КОЊАК.

Ова је фабрика за свог 12-годишњег постанка највећим одличјем одликована на изложбама:

Кашави 1880.	Тријесту 1882.	Араду 1890.	
Кечкемкту 1880.	Смирна 1886.	Бечу 1890.	404
Весприму 1880.	Брислу 1889.	Коморану 1891.	
Кечкемету 1881.	Кечкемету 1889.	Брислу 1892.	1—3
Лондону 1882.	Паризу 1892.	Берлину 1892.	

Добија се у Карловци код г. Л. Пекле, у Новом Саду код г. Д. Арновљевића.

За уређивање одговара Ђорђе Бакаловић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.